

Peter Cuijpers

David en Bathseba

2 Samuel 11:1-26

De tijd dat de koningen ten strijde trekken

Een van de treurigste geschiedenissen in de Bijbel is de affaire van David, de koning van Israël, met Bathseba, de vrouw van de Hethiet Uria. God heeft deze zwarte bladzijde uit het leven van David onverbloemd laten optekenen. De lessen die wij hieruit trekken, kunnen ons ervoor bewaren in dezelfde situatie terecht te komen als David. Overspel en buitenechtelijke verhoudingen zijn schering en inslag in onze tijd. En helaas moet erbij gezegd worden: niet alleen in de wereld, maar ook in de christenheid.

Deze geschiedenis pakt de draad op van hoofdstuk 10: de strijd tegen de Ammonieten. Na een jaar van wapenstilstand was de tijd aangebroken om met de Ammonieten af te rekenen. David zond zijn leger, onder aanvoering van Joab, erop uit om de vijand te bestrijden. Het was namelijk *'in de tijd dat de koningen ten strijde trekken.'* De Ammonieten delfden het onderspit en konden geen kant meer op. Ze hadden zich teruggetrokken in hun hoofdstad Rabba, waar ze door Israël werden belegerd (vs. 1). Maar dan staat er zo opmerkelijk: *'David bleef echter in Jeruzalem.'* In hoofdstuk 10 streed David nog volop mee tegen de vijand (2 Sam. 10:17-18). Maar nu was hij in Jeruzalem gebleven en liet hij de strijd over aan Joab met zijn manschappen.

Ook wij leven in de tijd dat de koningen ten strijde plegen te trekken. *Koningen?* Ja, want ook wij, die in Christus Jezus geloven, zijn koningen en priesters (Openb. 1:6;

5:10). Onze priesterlijke taak is het om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus (1 Petr. 2:5). Als koningen verkondigen we de deugden van Hem, Die ons uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht (1 Petr. 2:9). Wij strijden niet tegen een fysieke vijand en wij hanteren geen fysieke wapens, *'want onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten'* (Ef. 6:12vv.). Als wij ons op het terrein van de duivel begeven, de overste van deze wereld, zullen wij te maken krijgen met strijd. Want de duivel heeft een hekel aan gelovigen die hun voeten geschoeid hebben met de toerusting van het evangelie van de vrede (Ef. 6:15). Hoeveel gelovigen maken echter niet dezelfde keuze als David? Het is toch veel veiliger om in 'Jeruzalem' te blijven, de stad van de vrede. Geen strijd, geen ontberingen, maar heerlijk op je rustbed liggen mijmeren in de avondkoelte!



Rabba, een grote stad, was het bolwerk van de Ammonieten. Er zijn tal van grote steden waar de duivel regeert. Hebben wij niet de taak om die steden figuurlijk gesproken te belegeren, of laten we dit liever over aan anderen? Het minste dat David had kunnen doen, was op zijn knieën gaan. Hij had moeten bidden voor hen die hun leven voor hem riskeerden. Daarover lezen we echter niets! De praktijk leert dat het veel gemakkelijker is op ons rustbed te blijven liggen, dan voor ons rustbed te knielen. Als we er al voor kiezen om in 'Jeruzalem' te blijven, laten we dan op zijn minst meewerken door de strijders in onze gebeden te gedenken (vgl. 2 Kor. 1:11; Ef. 6:18-20).

Waak en bid

‘Tegen de avond gebeurde het dat David opstond van zijn slaappleats en op het dak van het huis van de koning wandelde. Vanaf het dak zag hij een vrouw die zich aan het wassen was; deze vrouw nu was heel knap om te zien’ (vs. 2).

De belegering van zo’n grote stad duurde enige tijd. Dit was geen kwestie van weken, maar van maanden. Terwijl de manschappen hun oog hadden gevestigd op de vijand, zag David iets heel anders: een vrouw die aan het baden was! Hij kon zijn ogen niet van haar afhouden. Geestelijk gesproken stond hij niet sterk in zijn schoenen. Hij had zijn wapenrusting afgelegd, en hij sterkte zich ook niet in de Heere en in de kracht van Zijn sterkte (vgl. Ef. 6:10vv.) Geen wapenrusting, en ook geen gebedsleven! Een gelovige die zijn wapenrusting aflegt, is heel kwetsbaar. En wie het rustbed verkiest boven het waken en bidden, komt in verzoeking (Matt. 26:41). Als wij denken dat wij niet hoeven te waken en te bidden, zijn wij niet bestand tegen verzoeking. Petrus dacht dat hij sterk genoeg was om staande te blijven (Matt. 26:31-35), maar toen de satan in de persoon van een dienstmeisje kwam, ging het mis (Matt. 26:69vv). Hetzelfde zien wij hier bij David. De badende vrouw was voor hem gevaarlijker dan heel het leger van de Ammonieten. Hij kon de verzoeking niet weerstaan, en liet naar haar vragen (vs. 3a). Hoeveel mannen Gods zijn al in deze valstrik gelopen? In de strijd zijn het helden, ze behalen de ene overwinning na de andere. Thuis in ‘Jeruzalem’, ver van het slagveld, kan één zwak moment hen ten val brengen.

De Bijbel waarschuwt niet zonder reden voor de begeerte van de ogen (1 Joh. 2:16). Mannen zijn visueel ingesteld; je moet sterk in je schoenen staan om je ogen van een naakte vrouw af te houden, die ook nog eens heel knap van uiterlijk is (vs. 2). Zoals we zagen, stond David niet sterk in zijn schoenen. De hoogmoed van het leven zegt: Dit zal mij niet overkomen! Maar Gods Woord zegt: *‘Laat hij die meent te staan, uitkijken dat hij niet valt’* (1 Kor. 10:12). Verzoeking zoals David hier meemaakte, gaan niet aan onze deur voorbij. Ga voor jezelf eens na hoe je je tegen dit soort verzoeking kunt wapenen.

Een hellend vlak

Nadat David naar die vrouw had laten vragen, kreeg hij als antwoord: *‘Is dat niet Bathseba, de dochter van Eliam, de vrouw van Uria, de Hethiet? Toen stuurde David boden en liet haar halen’* (vs. 3b-4). We zien David steeds verder afglijden. Eerst kon hij zijn ogen niet afhouden van Bathseba. Daarop vroeg hij naar haar, en toen

liet hij haar halen. Jezus zegt dat ieder die een vrouw aanziet om haar te begeren, al overspel met haar heeft gepleegd in zijn hart (Matt. 5:28). David had geen onschuldige blikken op deze vrouw geworpen, het zat dieper: hij begeerde haar! In zijn hart had hij al overspel met haar gepleegd. Job had met zijn ogen een verbond gesloten en kon zeggen: *'Hoe zou ik dan een maagd hebben aangezien?'* (Job. 31:1). Job kon naar een vrouw kijken zonder zondige bedoelingen. Tussen zien en zien kan dus een wereld van verschil liggen. David keek naar de vrouw met begerige ogen, Job keek met reine ogen. De vraag die wij ons direct moeten stellen, is dus: *'Hoe kijken wij naar een vrouw?'*

Nog was het niet te laat voor David. Toen hij hoorde dat hij met een getrouwde vrouw te maken had, had hij zijn toenaderingspoging direct moeten staken. Daarbij komt nog dat Bathseba naar alle waarschijnlijkheid geen onbekende voor hem was. Ze was de dochter van Eliam, die blijkens hoofdstuk 23:34 deel uitmaakte van de selecte groep van Davids helden. En ze was getrouwd met Uria, die ook bij de groep helden hoorde (23:39), en met het leger was meegetrokken in de oorlog tegen de Ammonieten. Eliam op zijn beurt was de zoon van Achitofel, de belangrijkste adviseur van David. Bathseba was dus de kleindochter van Achitofel. Maar of David haar nu kende of niet, dit doet aan de ernst van de zonde niets af. Feit is dat zij:

- a. een getrouwde vrouw was;
- b. dat zij toebehoorde aan een van de helden, die op dat moment zijn leven voor hem in de waagschaal stelde;
- c. en de kleindochter was van zijn belangrijkste adviseur en vriend.

Dit alles weerhield David niet ervan het bed met haar te delen. Daarna stuurde hij haar weer naar huis (vs. 4b). David had misbruik gemaakt van zijn macht als koning. Hij had een vrouw laten halen, waarvan hij haast wel wist dat ze niet durfde te weigeren. Voor hem was Bathseba niet meer dan een eenmalig seksueel contact. Hiermee was voor hem de kous af. Het verhaal gaat echter verder: *'De vrouw werd zwanger; daarom stuurde zij een bode en vertelde David en zei: Ik ben zwanger'* (vs. 5).

Uw ongerechtigheden zullen u achterhalen

Ruim een maand later klopte Bathseba weer bij David aan met de boodschap: *'Ik ben zwanger.'* Hier had hij niet op gerekend (vgl. Ps. 40:13). Even kreeg hij het benauwd, maar hij hield het hoofd koel en bedacht snel een plannetje: *'Ik laat haar man bij me roepen, doe of ik geïnteresseerd ben in de stand van de oorlog; en stuur*

hem dan naar huis, naar zijn vrouw (vs. 6-8). Weet je wat? Ik doe er ook nog een geschenk bij' (vs. 8b). Eind goed al goed, zal hij bij zichzelf gedacht hebben! *'Maar Uria legde zich te slapen bij de ingang van het huis van de koning, bij al de manschappen van zijn heer; hij ging niet naar zijn huis'* (vs. 9). David had geen succes! Toen hij aan Uria vroeg waarom hij niet naar huis was gegaan, antwoordde deze: *'De ark en Israël en Juda verblijven in tenten, en mijn heer Joab en de manschappen van mijn heer hebben in het open veld hun kamp opgeslagen; zou ik dan naar mijn huis gaan om te eten en te drinken en met mijn vrouw te slapen? Zo waar u leeft en uw ziel leeft, dat zal ik niet doen!'*

David moest zich opnieuw beraden en zei tegen Uria: *'Blijf ook vandaag hier, dan zal ik u morgen terugsturen. Zo bleef Uria die dag en de volgende dag in Jeruzalem'* (vs. 11-12). Nog één keer deed hij een poging Uria zover te krijgen om naar zijn huis te gaan: hij voerde hem dronken. Maar de alcohol had niet de gewenste uitwerking. Uria hield zijn belofte en liet zich niet op andere gedachten brengen. Die avond vertrok hij om zich met de dienaren van zijn heer neer te leggen op zijn slaapplek, maar naar zijn huis ging hij niet (vs. 13). David probeerde al het mogelijke om zijn zonde te verhullen, maar tevergeefs! Wat hij gedaan had, was slecht in de ogen van de HEERE (vs. 27). De God die hem altijd had bijstaan, had hij nu tegen zich. Het kwaad moest aan het licht komen.

Toewijding en trouw

Hoe beschamend was de toewijding van deze eenvoudige soldaat tegenover het gedrag van David. Hij steekt hier met kop en schouders uit boven de koning. Op het moment dat David zich in zijn paleis te goed deed aan eten en drinken, leden zijn manschappen ontbering op het veld. Er wordt telkens met nadruk gezegd dat Uria een Hethiet was (vs. 3, 6, 17, 21, 24). Hij had een heidense achtergrond. Wij zouden nu zeggen: iemand die niet in een christelijk gezin is opgegroeid, maar uit de wereld tot geloof is gekomen.

David is vaak een type van Christus. De vreemdelingen in het leger van David behoorden tot zijn trouwste volgelingen. Waarom? Omdat zij de wereld kenden en hadden ondervonden wat genade betekent! (vgl. 1 Sam. 30:11-16; 2 Sam. 15:17-22). Hoe meer wij ons ervan bewust zijn dat wij als 'vreemdelingen' nergens aanspraak op kunnen maken, des te dankbaarder zullen wij zijn voor de genade die ons in Christus Jezus is bewezen (vgl. Ef. 2:11vv.)

Het dieptepunt

Alle pogingen van David om Uria zover te krijgen dat hij naar zijn vrouw zou gaan, waren op niets uitgelopen. David gaf het echter niet op. Als het niet goedschiks kon, dan maar kwaadschiks. Hij schreef een brief aan Joab en verzond die door middel van Uria. De inhoud van de brief kwam erop neer dat Uria moest sterven. Dit soort zaken waren aan Joab wel toevertrouwd. Uria werd in een positie geplaatst waarvan de bevelhebber wist dat daar de geoefende strijders stonden (vs. 16). Toen de mannen van de stad een uitval deden, sneuvelde Uria op die plek (vs. 17). Door middel van een bode werd David in bedekte termen te kennen gegeven dat zijn opdracht was uitgevoerd: *'Uw dienaar Uria, de Hethiet, is ook dood'* (vs. 18-24).

Dit was het dieptepunt, lager kon David niet zakken. Dit betekende dat hij iemand met voorbedachten rade van het leven had beroofd; in juridische termen is dit moord. Hoe ernstig kun je jezelf misdragen, door iemand die zó toegewijd was als Uria, een brief mee te geven waarin de opdracht stond hem te laten doden op het slagveld. De trouwe Uria droeg zijn eigen doodvonnis bij zich! Maar Uria had niet alleen zijn eigen doodvonnis bij zich, het betekende ook het einde voor David. Volgens de wet had David hiermee zijn eigen doodvonnis getekend: *'Wanneer iemand misdadig handelt tegen zijn naaste en hem met list doodt, dan zult u hem van mijn altaar weghalen, opdat hij sterft'* (Ex. 21:14).

Op moord stond de doodstraf, maar eveneens op overspel (Lev. 20:10). David begon met overspel, en niet lang daarna werd hij een moordenaar. De ene zonde volgt vaak op de andere. Met list en bedrog proberen we onze zonden te bedekken, maar als we niet tijdig omkeren zullen we erin verstrikt raken. De affaire van David met Bathseba wordt in de volksmond soms een slippertje genoemd. Wat door velen op die manier wordt aangeduid, eindigde hier met moord. Er bestaan geen 'onschuldige' slippertjes. Natuurlijk, de ene zonde kan zwaarder wegen dan de andere; overspel is minder ernstig dan iemand vermoorden. Maar met de zonde kunnen we niet spelen. Iemand heeft de zonde wel eens vergeleken met een zwarte panter. Een klein jong dier is speels, je kunt het koesteren en ermee stoeien. Maar er komt een moment dat het uitgroeit tot een volwassen panter. Je denkt dat je ermee kunt stoeien, maar in één keer slaat hij dodelijk toe. Gekoesterde kleine zonden zullen vroeg of laat uitgroeien tot grote zonden, die veel schade en verdriet berokkenen. Niet alleen bij onszelf, maar ook bij anderen.

Een woord van 'bemoediging'

'Toen zei David tegen de bode: Dit moet u tegen Joab zeggen: Laat deze zaak niet kwalijk zijn in uw ogen, want het zwaard verslindt zowel de één als de ander. Verhevig uw strijd tegen de stad en maak haar met de grond gelijk. Bemoedig Joab daarmee' (vs. 25).

David geeft de bode een woord van 'bemoediging' mee voor Joab: 'Je hebt in mijn opdracht een strijder de dood ingejaagd. Bekommer je hierover niet, in een oorlog vallen nu eenmaal doden, nu de een en dan weer de ander. Beschouw hem als een van de vele gesneuvelden, en ga verder met je taak.' In het Duits heeft men hiervoor een mooie uitdrukking: 'Mach dir keine Gewissensbisse.' Kwel je geweten niet langer. David had Joab betrokken in zijn zondige gedrag en nu probeerde hij het geweten van zijn generaal te sussen. Ook dit is een kwalijke zaak! Hoe vaak gebeurt het niet dat wij anderen betrekken in onze zonden. Iemand staat voor de deur en belt aan. In dit bezoekje heb je even geen zin. Je stuurt Jan of Piet naar de deur met de boodschap: 'Pa of ma is niet thuis.' Je betreft je kinderen in je zonden. 'Maar dat is toch liegen, pa?' 'Ach, zo erg is dit ook weer niet.' Het geweten van Jan of Piet wordt gesust. Zo erg is dit toch niet? En dan vragen we ons nog verbaasd af waarom Jan of Piet later het verkeerde pad opgaan? Laten we ervoor oppassen anderen zo aan te moedigen, terwijl hun geweten spreekt.

Eind goed, al goed?

'Toen de vrouw van Uria hoorde dat haar man Uria dood was, bedreef zij rouw over haar echtgenoot' (vs. 26).

Hier wordt door de Heilige Geest nog eens benadrukt dat Bathseba Uria's vrouw was: Uria was haar wettige man. Het is niet duidelijk of zij toen al op de hoogte was van het spel dat achter haar rug om had plaatsgehad, waarschijnlijk niet. Eén ding was in ieder geval duidelijk: haar man was dood, en zij bedreef rouw over hem. *'Toen de tijd van rouw voorbij was, stuurde David een bode en haalde haar in zijn huis. Zij werd hem tot vrouw en baarde hem een zoon' (vs. 27).* Je zou haast denken dat dit voor David een mooi einde betekende. Hij vergiste zich echter schromelijk: *'Maar wat David gedaan had, was slecht in de ogen van de HEERE' (vs. 27b).* God liet het niet erbij zitten. De affaire van David met Bathseba en alles wat eruit voortvloeide, was totaal verkeerd in Gods oog.

Er is een gezegde dat luidt: 'Drank maakt meer kapot dan je lief is.' Dit geldt niet alleen voor drank, ook één slippertje maakt meer kapot dan je lief is. Het verwoest

huwelijken, traumatiseert kinderen, maakt mensen verbitterd en zet hen aan tot moord en doodslag. Kortom, het is slecht in de ogen van de Heere. Deze zwarte bladzijde uit het leven van David heeft God laten optekenen om ons te waarschuwen. David wordt een man naar Gods hart genoemd (1 Sam. 13:14). Maar ook mensen naar Gods hart kunnen diep vallen! Deze gebeurtenis wordt wel eens aangegrepen om dingen goed te praten. Dan hebben we weinig ervan begrepen! God heeft dit niet laten optekenen om onszelf schoon te kunnen praten, maar juist om ons te waarschuwen niet dezelfde fouten te begaan als David. En als we al onderuit zijn gegaan, mogen we ons nooit verschuilen achter iemand anders. De Heere ging met David een weg; en hoewel hem genade werd bewezen, moest hij de gevolgen van zijn zonden dragen. Zo gaat God met ieder van ons een weg, maar wij zijn zélf verantwoordelijk voor onze daden. Wat wij zeker uit deze geschiedenis kunnen leren en ons moeten aantrekken, is de les dat wij van nature geen haar beter zijn dan David!

'Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt' (Gal. 6:1).
